

1990

1990

Kladnik Darinka: Armada ni proti hotelu. Dnevnik, Ljubljana, 20.2.1990.

Golob Marko: Ali vemo, kdo je lastnik vojašnic? 13.4.1990.

Kladnik Darinka: Denar ni v igri. Dnevnik, Ljubljana, 19.4.1990.

Grah Matija: Ljubljana - vojni plen JLA. Mladina, Ljubljana, 8.6.1990.

Več avtorjev: Dnevnikova podmornica, Ljubljana, 18.9.1990:

- Mastnak Tomaž: Metelkova v novem totalitarizmu.
- Gantar Pavel: Boj za kulturo, boj za prostor.
- Hren Marko: Praktični in simbolni mejnik.
- Bibič Faninger Bratko: Od prostora do družbe in nazaj.
- Babačič Esad: Mladi v peku - 2.

Kladnik Darinka: JLA bo spoštovala dogovor. Dnevnik, Ljubljana, 24.9.1990.

Matoz Zdenko: Namesto vojašnice kulturni center. Delo, Ljubljana, 25.9.1990.

Sever Jani: Spominski center Janeza Janše. Mladina, Ljubljana, 27.9.1990.

Gantar Pavel: Vrnimo kasarne mestu. Delo, Ljubljana, 29.9.1990.

Kladnik Darinka: Lastništvo vojaških objektov. Dnevnik, Ljubljana, 11.10.1990.

Roglič Meta: Selitev vojske na obrobje Ljubljane. Dnevnik, Ljubljana, 26.11.1990.

Babačič Esad: Vojna za Metelkovo. Mladina, Ljubljana, 18.12.1990.

Z.M.: Ustanovitev društva Mreža za Metelkovo. Delo, Ljubljana, 24.12.1990.

Matoz Zdenko: Vojašnica na Metelkovi lahko postane središče kulture. Delo, Ljubljana, 26.12.1990.

S strani JLA ni zadržkov za selitev vojašnice Ljuba Šercerja

DNJEVNIK 20. 11. 1990

Armada ni proti hotelu

355 (1) (49740) Mestu Ljubljani so ponudili odkup po tržni ceni

V zadnjem času je bilo nekaj pobud in namigov o selitvi vojske z nekaterih mestnih lokacij, zlasti še iz vojašnice Ljube Šercerja za Bežigradom. Lokacija te naj bi bila, po mnenju nekaterih, kot nalašč za hotelski kompleks (namesto tistega na območju Južnega trga, o čemer smo poročali).

Sodeč po tem, kar je dejal **Milan Aksentijević**, poveljnik obrambe mesta Ljubljana, te govorice niso brez podlage. Pravi nasprotno, koreninijo v namerah JLA same. Ta je namreč že pred približno tremi leti dala ponudbo za odkup objektov vojašnice Ljube Šercerja mestu Ljubljani. V JLA menijo, da bi bila za njihove dejavnosti, tudi z ekonomske plati, primernejše nekatere druge lokacije, ki jih vojska že ima v Ljubljani.

V Ljubljani je več vojaških objektov na različnih lokacijah, delo je zato razdrobljeno. Funkcioniranje pa povezano s precejšnjimi stroški.

«Mestu smo koncem lanskega leta izročili celoten seznam objektov s ponudbo za odkup. Ne gre le za objekte vojašnice Ljube Šercerja, ampak tudi Mladike in nekaterih drugih. Naše strokovne službe zdaj ocenjujejo vrednosti teh objektov. Naša želja pa je, da bi do odkupa prišlo čim prej. Seliti bi se na druge, manj centralne in primernejše lokacije. Če bi mesto ponudilo še katero lokacijo, bi razmislili tudi o tej. S strani JLA ni zadržkov za selitev. Veseli bi bili, če bi Ljubljana realizirala predloge, ki smo jih dali.

Kajti tudi v JLA si prizadevamo zmanjšati stroške in racionalizirati delo ter usavariti boljše pogoje za delovanje. V povezavi s tem je tudi naša ponudba za odprodajo nekaterih vojaških objektov vključno z vojašnico Ljube Šercerja. Čim prej se bo mesto odločilo za odkup objektov vojašnice Ljube Šercerja, tem prej bo imelo to lokacijo, kar velja tudi za vse ostale objekte, ki smo jih ponudili v odkup.

Kaj bo zgradilo na mestu vojašnice Ljube Šercerja, je stvar mesta. Nič nimamo proti hotelu. Za razvoj in lepši videz mesta smo zainteresirani tako kot vsi drugi Ljubljančani. Če bi do odločitve za odkup objektov vojašnice Ljube Šercerja prišlo, lahko selitev opravimo v letu dni,« pravi **Milan Aksentijević**.

Vprašanje pa seveda je, kakšne pogoje za odkup postavljate? Niso ti prehud za mesto?

«O tem se da pogovarjati. Vemo koliko smo vložili v objekte in upoštevamo tržne vrednosti. Vsak prodajalec želi dobiti toliko, kolikor misli, da lahko dobi. Po našem mnenju cene niso bile pretirane. Vendar je, kot rečeno, to stvar dogovora nadomestilnega trga. Ne moremo pa se seliti iz teh objektov, nimamo nekaj urejenih nadomestnih objektov na lokacijah, kamor bi se selili,« je pojasnil **Milan Aksentijević**.

DARINKA KLADNIK

Vprašanje MK ZSMS – Liberalne stranke Ljubljana

Ali vemo, kdo je lastnik vojašnic?

55567 (1497/12) Ljubljana

Ali JLA postaja iznajdljiv in razumen podjetnik? Temu lahko pritrdimo, vsaj če ocenjujemo njeno ponudbo za prodajo, seveda po tržni vrednosti, določenih sedaj »njenih« objektov. Ob tem lahko le ugibamo, da gre za Mladiku in vojašnico Ljubo Sercer, ki ju nameravajo prodati najboljšemu ponudniku za gradnjo hotela. To je »razumno« dejanje, saj bi JLA s tem pridobila potrebna finančna sredstva za gradnjo novih objektov v okolici Ljubljane, hkrati se tovrstna ponudba izkaže še za »iznajdljivo« poslovno potezo, ki ji omogoča prodajati objekte, za katere naj bi veljalo, da so njena lastnina. Ti so bili namreč po drugi svetovni vojni odvzeti njihovim lastnikom ter enostavno dodeljeni JLA v uporabo. Tu pridemo do ključne točke, ki otežkoča tovrstno kupčijo; namreč ob tem se vsiljuje vprašanje, kdo je v tej kupčiji lahko ponudnik: ali JLA ali prejšnji lastnik (npr. mesto Ljubljana)?

Prav zato je nujno, da izvršni svet skupščine mesta Ljubljana oziroma JLA točno navedeta, katere objekte JLA ponuja v odkup mestu Ljubljana; na kakšen način so ti objekti prišli »v last« JLA; kdo je formalni lastnik teh objektov; po kakšni »tržni cesti« so bili ti objekti kupljeni od prvotnih lastnikov oziroma ali so bili ti nacionalizirani; ali JLA plačuje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča in druge prispevke tako kot vsi ostali uporabniki; nato še, kakšna je bila prvotna namembnost objektov, ki se prodajajo; kot tudi, ali je IS SML pripravil pregled vseh lokacij in objektov, s katerimi na območju Ljubljane razpolaga JLA, njihov obseg ter način pridobitve in slednjic, ali je IS SML od ustreznih organov JLA že pridobil dolgoročno projekcijo uporabe lokacij s katerimi JLA razpolaga?

Vsa ta vprašanja je MK ZSMS-Liberalna stranka Ljubljana že zastavila izvršnemu svetu Skupščine mesta Ljubljana, vendar nanje ni dobila odgovora. Zato smo se odločili, da IS SML in JLA sedaj javno zastavimo že omenjena vprašanja, ker menimo, da mora biti tovrstna prodaja teh objektov opravljena pod nadzorstvom javnosti oziroma Ljubljančanov.

Hkrati se nam zdi, da bi bilo smotrnejše, da bi vse te objekte dodelili v uporabo tistim, ki jih v tem času nujno potrebujejo, npr. univerzi, srednjim šolam ali pa knjižnicam.

MK ZSMS – Liberalna stranka Ljubljana
Predsednik
MARKO GOLOB

Dogovor o urejanju lokacij JLA
v Ljubljani

Denar ni v igri

JLA se je pripravljena umakniti z nekaterih lokacij

Vprašanj o usodi objektov in lokacij, ki jih ima JLA v Ljubljani na nekaterih kakovostnih mestnih točkah, je bilo zadnje čase veliko. Poveljstvo obrambe mesta Ljubljane je že pred tremi leti in spet lani konec leta Ljubljani ponudilo v odkup več vojaških objektov in lokacij (o čemer smo že poročali). O tem so se pogovarjali na skupnem sestanku in takrat opravili vse potrebno za sklenitev dogovora o prostorskem urejanju lokacij JLA v Ljubljani.

Dogovor je v imenu izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljana podpisal Hrvoje Draškovič, ki je razkril še nekatere podrobnosti o njem. »Sprva sta obstajali dve verziji dogovora; prva je bila pravzaprav preveč podrobna, saj je vsebovala vse lokacije, druga pa je bolj načelna in zato smo se sporazumeli zanjo. V bistvu gre za to, da z načelnim dogovorom preprečimo barantanje z lokacijami in onemogočimo interes gradbenih podjetij ter s posebnimi pogodbami razrešujemo zadeve od primera do primera. Pri tem je treba upoštevati obojestranski interes.«

Mesto seveda želi posamezne lokacije in objekte JLA. S tem bi bil omogočen prostorski in infrastrukturni razvoj tistih dejavnosti, ki jih mesto potrebuje v skladu z dolgoročnim načrtom. JLA pa si želi racionalizacijo dela in ustvarjanje boljših pogojev za delo. Zdaj so njene lokacije v Ljubljani zelo razdrobljene, delovanje pa je povezano s precejšnjimi stroški, zato bi se rada preselila z nekaterih lokacij in zbrala svoje dejavnosti na drugih. Glede na to je dogovor takšen: prevzem nepremičnin JLA na posameznih lokacijah za potrebe mesta Ljubljane in zgraditev novih zmogljivosti za JLA na lokacijah, ki so predvidene za razvojne namene JLA v Ljubljani.

DARINKA KLADNIK

Ljubljana - vojni plen JLA

Mesto je zgradilo kasarne, JLA jih je zapolnila, zdaj pa jih hoče spet prodati mestu.

In ima vse predispozicije, da heroj postane tudi v naslednji vojni. Zgolj kasarna ima Ljubljana več kot premore hotelov. Če raznorodnih delavnic, skladišč, bunkerjev in vsepovsod po obrobju mesta razsejanih parcel, ki jih prerašča trava, niti ne omenjamo. Griči v okolici Ljubljane, ki so bili v stari Jugoslaviji izletniško-rekreativne točke Ljubljančanov, pa so danes tako ali tako mesta, kamor je civilistom dostop prepovedan ali pa je gibanje dovoljeno samo domačinom. Ljubljana tako deli usodo številnih slovenskih mest, v katerih središčih se nahajajo vojašnice. Pa naj gre za Maribor, Slovensko Bistrico, Celje, Vipavo ali Postojno. Slednja dejansko niti ni več mesto, temveč mesto kasarna, bled privesek tamkaj stacioniranih vojaških enot.

O umiku vojske iz mesta na njegovo obrobje se v Ljubljani bolj šušlja kot govori šele zadnjih nekaj mesecev. Izjema je nemara bežigrajska kasarna Ljuba Šercerja, ki jo je JLA že pred leti popustila v odkup posameznim gradbenim podjetjem, ker z njimi ni našla skupnega jezika, se je odločila, da mesto, ki pa je zaradi vrhunskih cen nastavljene cenje lahko ponudbo le gladko odklonilo. Na drugi strani so sredi osemdesetih mestni urbanisti izdelali projekt, po katerem bi stanovanjski kompleks Nove Poljane zgradili na območju kasarne na Kodeljčevem. Tedanje oblasti so se podjetja lotile nadvse pragmatično in od vojske najprej odkupile travnik, računajoč, da bodo v naslednji fazi lahko pridobile še sosednje površine z nekaj kot zemlja stari vojaškimi objekti. Vendar je vojska odstop zemljišča pogojila z nadomestnimi stavbami na drugi lokaciji, tako da je vse skupaj padlo v vodo. Bližnja srečanja mestnih urbanistov z JLA pa so bila doslej bolj podobna pogovorom gluhih.

Konec lanskega leta je JLA svojo ponudbo mestu obnovila in jo v naslednjih mesecih dopolnila še z novimi objekti; tako da sedaj ponuja umik iz šestnajstih postojank, lociranih v mestu in na njegovem obrobju, v zameno pa se želi koncentrirati predvsem na dveh lokacijah: na

območju škofovih zavodov v Šentvidu ter ob Vojkovi in Dimičevi ulici za Bežigradom, kjer že stoji vojaška gimnazija.

Načeln dogovor, ki je bil med mestom in JLA doslej dosežen, je naslednji: partner JLA je mesto in ne več posamezna gradbena podjetja, vrednost stavb in zemljišč bodo ocenjevali vojaški in mestni cenilci, o lastništvu pa bo odločalo stanje, kot ga prikazujejo zemljiške knjige. In za katere lokacije sploh gre? Med šestnajstimi, ki jih sedaj vojska ponuja mestu in med katerimi je tudi nekaj nezadljivih zemljišč, nam je to uspešno izvedeti le za nekatere. Že med temi pa je nekaj takšnih, da se nam ob njih lahko zastavi vprašanje, če vojska ne kani prodati, mesto pa kupiti stavb, ki so bile nekdaj že v mestni lasti ali katerih izgradnjo je v preteklosti sofinanciralo. Kasarno Ljuba Šercerja, denimo, ki jo JLA danes mestu ponuja kot svojo last, je že leta 1898 zgradilo mesto Ljubljana ob finančni pomoči Kranjske hranilnice. To je bila tedaj prva artiljerijska vojašnica v ranki Avstroogrski, ki je bila zgrajena po modernem paviljonskem sistemu. Zloglasna roška alias kasarna **Maršala Tita** je bila zgrajena leta 1891 in je služila domobranskemu delu avstroogrške vojske, po katerem se je tudi imenovala: Domobranska vojašnica. Kasarno 4. julij ob Metelkovi, v kateri so vojaški preiskovalni zapor, nekdaj pa je bila infanterijska oz. pehotna vojašnica, je ob pomoči Kranjske hranilnice leta 1886 prav tako zgradilo mesto. Poleg navedenih vojašnic želi JLA zapustiti tudi kasarno na **Parmovi** ter **Poljanski cesti**, najprej pa naj bi se izselila iz **Mladike**, vojaške bolnišnice ob križišču **Pršernove** in **Šubičeve**. Poslopje Mladike sestavita dve stavbi. V prvi je bil od leta 1907 naprej dekliški licej in po prvi svetovni vojni mestna ženska realna gimnazija. V drugi, sezidani leta 1912, pa dekliški internat in osnovna šola. Obe stavbi sta leta 1920 postali last mestne občine, ki ju je kupila od **Ženskega vzgojevalnega in naobraževalnega društva Mladika**. Po vojni je Mladika, ki je bila poprej last mesta, v skladu z uredbo, da se vsa državno,

mestno in občinsko lastnino spremeni v splošno ljudsko, postala splošno ljudsko premoženje, leta 1951 pa je bil kot organ, ki z njo upravlja, v zemljiške knjige vključen Svet za prosveto pri IO MLO glavnega mesta Ljubljane. Vendar je bil ta vpis že tedaj zgolj formalen, saj je Mladiko že takoj po vojni zasedla in v njej vse do danes ostala JLA. Leta 1969 je prišlo celo do sodnega spora med tedanjim državnim sekretariatom za narodno obrambo in občino Center glede tega, kdo je zakoniti imetnik pravice do uporabe. Svet za prosveto kot dotedanji upravitelj je prenehal obstajati in občina Center se je sklicevala na zakon, po katerem posest, ki nima vključenega nosilca uporabe, preide na občino. Vojska pa je z druge strani dokazovala, da Mladiko dejansko uporablja že vse od konca vojne, ko jo je zasegla kot bivšo okupatorjevo bolnišnico. Vrhovno sodišče SR Slovenije je leto zatem Mladiko prisodilo državnemu sekretariatu za ljudsko obrambo oz. JLA, ki je do Mladike prišla tako, kot je na sodišču sama navedla. bila je del njegove vojnega plena.

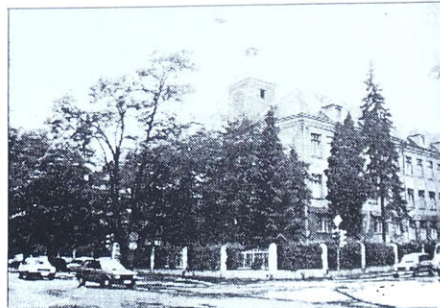
Tako bo mesto, če bo Mladiko kupilo ali v zameno zanjo zgradilo nadomestno stavbo, isto poslopje kupovalo že drugič v tem stoletju.

Dodatni absurd je dejstvo, da Ljubljana rešuje razparceliranost in predimenzioniranost JLA, ko pa je njeno financiranje in s tem tudi reševanje njenih prostorskih vprašanj v domeni federacije. In generali iz Zagreba, ki so po razformiranju ljubljanskega armadnega območja za pogovore edini pristojni, so mestnim velmožem odkrili, da bi se oni že selili, če bi se jim od federacije posrečilo dobiti denar za nove kasarne. Tako pa bo mesto, ki za vojsko že tako ali tako polni zvezni proračun, le-tej priskrbelo še nadomestna poslopja. In to v zameno za stavbe, katerih del je mesto v preteklosti samo zgradilo ali kupilo, JLA pa si jih je po končani vojni po načelu vojnega plena preprosto prilastila.

Matija Grah

Konfiscirana Mladika: Nekdaj dekliški licej, danes vojaška bolnica

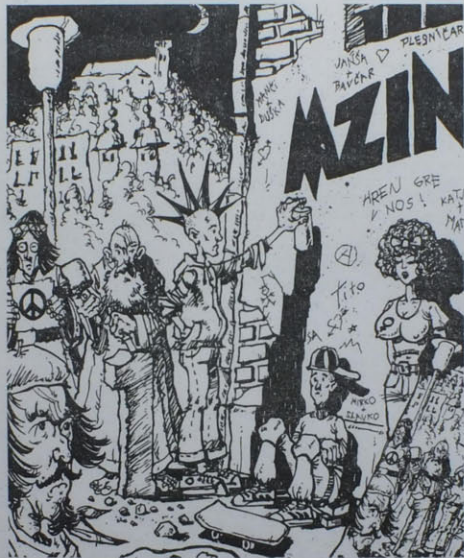

METELKOVA V NOVEM TOTALITARIZMU

Tomaž Mastnak

Civilna družba proti oblasti je bilo geslo demokratizacijskih procesov v osemdesetih letih. Zdaj je civilna družba na oblasti. Na oblasti je nedemokratska in protidemokratska civilna družba. Organizirana kot država slovenskega naroda je začela vzpostavljati nov totalitarizem. Vzpostavljanje novega totalitarizma je seveda razdejanje demokracije. Je tako brisanje zgodovinskega spomina, ki hrani izkušnje bojev proti staremu totalitarizmu, kot razdiranje realno obstoječe demokracije. Tako nastajajo nov razmejitev. Vse bolj jasno postaja, kaj je demokratično, in kaj ni, in kje je demokracija, in kje je ni. Demokracija se namreč razdejanjanju upira. Znova se organizira demokratska civilna družba. Ne bomo se vračali nazaj, svoja življenja bomo uživali tukaj in zdaj. Geslo devetdesetih je **demokratična civilna družba proti novemu totalitarizmu**.

Demokratična civilna družba se znova organizira. Tega ne mislimo samo nasploh in poprek: to izjavljamo, ker se organiziramo. Ne organiziramo se da bi bili zunajparlamentarna opozicija novim oblastnikom. To bo kvečjemu nekaj postranskega v našem delovanju. Na oblasti ni svobodnih ljudi, so ljudomrzneži, zagrenjenci, zavrtelji, dolgočasneži ipd. Mi tu se organiziramo, ker ne služimo nobenim višjim ciljem, ker nam je to, kar počnemo, v veselje, ker se zdimo drug

Pavel Gantar

BOJ ZA KULTURO, BOJ ZA PROSTOR

godovina bojev za demokracijo je bila vedno tudi zgodovina bojev za prostor. Bojev za to, kdo in kako si bo »prisvojil« določene prostore v mestu v simbolnem in socialnem pomenu; kdo jim bo vtisnil smisel in pomen.

Smo v Ljubljani, čeprav naš pomen daleč presega prostorske in kulturne horizonte tega mesta. Torišče našega najbolj raznovrstnega udejstvovanja je Ljubljana. Iz tega mesta smo zrasi in temu mestu smo v zadnjih desetih letih z našo dejavnostjo zagotovili pomembno mesto v družbenih in kulturnih dogajanjih sodobne Evrope.

Mesto in njegova uprava nam nista vračala z enako mero. Zgodovina alternativnih kulturnih gibanj, novih družbenih gibanj, mirovništva, novih estetskih praks, je tudi zgodovina zatiranja, izganjanja in prepovedovanja. Odočili smo se, da bomo temu

KASARNA NA METELKOVI

nja. Pri konceptu notranje varnosti se govori o človekovih pravicah, manjšinah, kulturi, duhovni svobodi, ekologiji, nenasilju, socialni varnosti, samozadostnih ekonomijah itd.

Pri tem, ko je jasno, da se tako varnostne dimenzije (nacionalne) države, kot splošno razumevanje varnosti, spreminjajo, pa aparatura vojske, odprte na stare paradigme, obstaja v svojem jeklu, kasarnah, kadrih in proračunih. Proces razkrajania te aparature je odvisen od dobre volje političnih vodilcev in političnega sistema.

napravili konec. PROJEKT METELKOVA, za katerega nam gre in ga predstavljamo v nadaljevanju, simbolizira naša prizadevanja v devetdesetih letih, da bi temu mestu po šoku in negibnosti, ki ga je izkusilo z »novo demokracijo«, ponovno vtisnili pečat tolerance, raznovrstnosti, svetovljanskosti in uživanja:

- z zahtevo po preureditvi prostorov vojašnice na Metelkovi ulici za potrebe alternativne kulture, novih družbenih gibanj, mirov-

...kci se zabavamo, ko smo skupaj, in se lahko razidemo, ko si začnemo biti v nadlego... Organiziramo se, da bi lahko del tega, kar počnemo, počeli laže, in tudi zato, da bi morda kaj počeli skupaj. Organiziramo se, da bi si vzeli, kar nam gre.

Ni se nam treba hvaliti, sklicujemo se lahko na dejstva: začetki boja za demokracijo so naša zgodovina. Ustvarjali smo demokratični družbeni prostor. Zdaj hočemo del družbenega prostora zase. Tudi to mislimo zelo konkretno: kasarna na Metelkovi se bo kmalu izpraznila, hočemo jo zase. Organiziramo se, da bi dobili Metelkovo.

PRAKTIČNI IN SIMBOLNI MEJNIK

Marko Hren

Demilitarizacija je proces razjedanja togih, jeklenih vzorcev, ki obvladujejo življenje ljudi na zemlji z mehanizmi hierarhičnosti in represije. Obvladovanje, kontrola, represija in nasilje se je opravičevalo z ravno temu nasprotno vrednoto – z varnostjo in svobodo. Gre torej za varnost in svobodo. Če se je doslej koncept varnosti opiral na vprašanje vojaške ogroženosti in nevarnosti pred barbarskimi plemeni, kako si na vprašanje »kaj je varnost?« odgovorimo danes. Je kje kak/a Ljubljančan/ka, ki verjame, da mu/ji varnost v Ljubljani zagotavljajo njene številne kasarne? Ko se po mislih in živčnih končičih podijo vsakodnevnih strahovi in bojazni, se je kdaj zgodilo, da so se umirili ob misli na kordon vojaške policije z Metelkove?

Zakaj kasarna?

Vse se spreminja, pa tako tudi vprašanje varnosti. Koncem dvajsetega stoletja se razmišlja o socialni, ekološki, ekonomski, kulturni in splošni civilizacijsko razumljeni ogroženosti, vojaška ogroženost pa ima kvečemu planetarne in vsaj za Evropo ne več lokalne dimenzije. Koncept za obrambo države prehaja iz tistega, ki se oslanja na notranjo obrambno politiko, v koncept zunanje politike partnerstev, dialoga, pogajanj, komunikacije in sodelova-

kulturne in ekološke namene je globalni projekt spreminjanja koncepta varnosti in svobode.

Projekt Metelkova je praktični in simbolični mejnik za Slovenijo. Praktični zato, ker preizkuša in spodbuja konkretno pripravljeno civilno družbo in hkrati nove oblasti, simbolično enostavno zato, ker je prvi, ki prebija vzorec ohranjanja armade. Iz projekta Metelkova bodo izrasli številni drugi projekti konverzije. Vrsta skupin ima ideje in strateške potrebe po večjih centrih zunaj Ljubljane, ki bi lahko zrastle na površinah, ki jih sedaj okupira vojska; bivalne skupnosti, izobraževalni centri, kulturni projekti, bio-farme itd.

Zakaj Metelkova?

Kasarna na Metelkovi je izbrana za to častno potezo in številnih razlogov, najmanj pa iz strateškega, prostorskega, komunikacijskega in vsebinskega. Strateško. **Kasarne v urbanih središčih tudi z vojaškega vidika nimajo kaj iskati.** Tega se boja zaveda tudi sama vojska, ki ima, kot se sliši, v načrtu izpraznitev Mladice ter kasarn na Roški, Metelkovi in Titovi (pri stadionu). Včasih so trdnjave branile mesto, danes izgleda, kot da prebivalci, ki v tisočih obkrožajo kasarne, branijo vojsko – in v morebitni vojni dandanes civilni prebivalci tudi bolj nastradajo kot vojska. Prostorsko. Kasarna na Metelkovi je največji urbani zamašek osrednjega dela mesta. Komunikacijsko je ta zamašek na najbolj pomembni točki od vseh kasarn v Ljubljani in **komunikacija** je tisto, kar je skupnega vsem skupinam v projektu Metelkova. Vsebinsko. Kasarna na Metelkovi je simbolnega pomena za nadomeščanje vzorca represije in uniformiranosti z **vzorcom svobode in različnosti**, ki je osrednja vrednota v promocijah skupin omrežja za Metelkovo; v tej kasarni je bilo zaprtih na tisoče ljudi, vključno s sedanjim predsednikom skupščine R Slovenije (leta 1943) in sedanjim obrambnim ministrom te republike (leta 1988). Navsezadnje, kasarna na Metelkovi je takorekoč simbolični mejnik v prehodu Slovenije iz povojnega socializma v povolitveni nevekaj. Pred to kasarno so se zbirale ženske, ko so bili v njej zaprti »zlati fantje slovenske pomladi«, ob tej kasarni je zapornikom pozvonjavala taborska cerkev, okrog te kasarne se je vrtilo delo Odbora za varstvo človekovih pravic in se je odvrtela zgodba nesinelnega delovanja civilnega prebivalstva zoper državno represijo.

Konverzijo **KASARNE NA METELKOVI V DEMILITARIZIRANO CONO** je tako razumeti kot uverturo v simfonijo »čaranja« iz vojaškosti v civilno, socialno, miroljubno in kulturno, kot uverturo v **LJUBLJANO, DEMILITARIZIRANO CONO, cono miru in kulturnega bogastva, kot uverturo v SLOVENIJO BREZ VOJSKE IN Z GLOBALNO IN AKTIVNO POLITIKO MIRU.**

Se enkrat ponovimo in poudarimo, kar je že enkrat povedano v uvodu. Projekt konverzije ene kasarne niso sanje osamljenega alternativke/ca. Projekt **SLOVENIJA – DEMILITARIZIRANA CONA S POLITIKO MIRU** je projekt, ki se kot opcija razdeluje na republiški ravni; ustanovljena je komisija za mirovno politiko pri skupščini R Slovenije, ustanavlja se inštitut nacionalnega pomena, ki se bo raziskovalo lotil tudi konverzije vojaškega v civilno, predsedstvo Slovenije, s podporo za varnost pomembnih vladnih resorjev, si je med drugim zadalo tudi nalogo, da razdela razvojno opcijo **SLOVENIJE, DEMILITARIZIRANE DEŽELE**, vrsta strank ima vsaj na nek način ta projekt vključen v svoje programske smernice.

Demilitarizacija ne more biti drugega kot hkrati družbeni in državni projekt, ki se kot civilno družbeni in državni hkrati vodi na lokalni, republiški (državni) in na mednarodni ravni. **Mreža za Metelkovo je projekt, ki tali železo in greje dušo, je plamenček, ki se ga od daleč vidi, pridi!**

k demilitarizaciji Ljubljane in okolišev ter obogatiti raznovrstnost v mestu;

– želimo ustvariti prostore, v katere bomo lahko zahajali brez strahu in prisile; v katerih se bodo ljudje zbirali, ustvarjali diskutirali; v katerih bodo delovali kot javnost, ne pa kot anonimna mestna množica;

– podobe mesta, v katerem živimo, nočemo opredeliti s pomočjo pojmov, kot so Red, Strogost in Vzdržnost. Že zgodovinsko gledano so se mesta vedno upirala takšnim opredelitvam. **PROJEKT METELKOVA** razbija takšno podobo mesta in prispeva k temu, da je v tem mestu mogoče živeti.

Ali bomo čez nekaj let znali odgovoriti na vprašanje »Povejte nam, kaj ste storili z vojašnicami v vašem mestu, in povedali vam bomo, v kakšnem mestu živite?« **PROJEKT METELKOVA** še zdaleč ni ideja, ki se je porodila v glavi osamljenega alternativca, je ideja, ki se opira na številne izkušnje v evropskih mestih, na izkušnje povsod tam, kjer so znali disciplino vojaškega škornja nadomestiti z radostjo do življenja, ustvarjanja in raznovrstnosti.

Zato je **PROJEKT METELKOVA** družbeni, demilitarizacijski, kulturni, politični in urbanistični projekt. JE **PROJEKT ZA OBNOVO LJUBLJANE.**

Foto: Tomaž Skale

OD PROSTORA DO DRUŽBE IN NAZAJ

Bratko Bibič Faninger

Če so doneski mestnih alter(sub)kulturnih bojev za »realne prostore drugačnosti« bili za demokratizacijo političnega in pluralizacijo civilnodružbenega prostora v pogojih starega režima sicer veliki, pa so bili v točki večje dostopnosti fizičnih produkcijskih, socializacijskih in javnih prostorov širokemu spektru marginaliziranih, toda vitalnih plasti civilne družbe – malenkostni. To velja tudi za ti, mladinsko, študentsko kulturo in umetnostne prakse, ki so tudi brez nadaljnjih atributov bili percipirani kot naravna in intelektualna grožnja samodejnosti reprodukcije ideološkega paternalizma te ali one matere županje.

Foto: Tomaž Skala

gre nam za:

prostore za (kiparsko) livarno in predelavo biobrane;

gre nam za:

prostore za restavracijo z bio hrano, za artsubkultno kavarno in druge komunikacijske prostore z gostinsko infrastrukturo in ponudbo;

gre nam za:

prostore za vsakodnevno delo in štirindvajseturno oddajanje radijske postaje (Radio Student), in zunanje prostore za skateboarding park (halfpipe, mini-ramp, jump-ramp itd.);

gre nam za:

okoli 50 uradov, poslovnih, komunikacijskih, delavniških, izobraževalnih in drugih prostorov, v katerih bo mogoče vsakod-

MLADI V PEKLU - 2.

Esad Bahačič

akole hodim po čistih in mirnih cestah bele Ljubljane in poslušam, kako tiho bejejo stica mojih strpnih bratov. Vse je tako svečano in blizu bogu, nobenih razbitih kozarcev in v vino teče voda. Zakaj potemktem moja gresna duša hrepeni po nasilju in krvi, zakaj umazane misli v moji glavi, ko pa je vse tako, kot bi moralo biti, in brat je z bratom naredil spravo. Nekaj preganja mlado dušo to. Nekaj nerazločnega in divjega. S tem, bolj pesniškim zapejevanjem v teksti, sem hotel opozoriti na vzdušje, ki me preveva v tej zlati novi demokraciji, ki za seboj skriva vse prej kot napredek. Vemo že, da mora vsaka oblast za svojo obstoj obvladati različne nakane, kako se osvoboditi nezaželenih elementov in raznih marginalcev, ki kvarijo zaželeno sliko. Naj povem, da nimam nikakršnih političnih ambicij in da ne želim kritizirati sedanje oblasti, ki ima mogoče čisto dobre namene. Moj cilj je predvsem v tem, da govorim v imenu tistih marginalcev, ki bodo ostali marginalci pod katero koli oblastjo, ki živijo zaprti znotraj svojih resnic in tudi s to demokracijo ne doživljajo sprememb v svojem socialnem statusu; da govorimo proletariatu, ki ga je ta naša demokracija enostavno pozabila in ki še vedno živi pod istim pogoji in da govorim o malomeščanih, ki so še vedno samo malomeščani in nič drugega. To, kar se dogaja

DEMILITARIZIRANA CONA

hkrati pa operativno infantilizirali ti, prostorsko vprašanje tudi onkraj generacijskih in stanovskih razsežnosti. Sodeč po izjavah in prvih potezah novopečene mestne oblasti je še tistih nekaj »zgodovinskih pridobitev«, ki jim pravimo K4, zašlo na spolzka tla, medtem ko za kulturo v najširšem pomenu besede avto-mobil v tem trenutku še ni mogoče prav pred-videti vseh selektivnih in segregativnih učinkov, ki jih bodo imele

nevo delo knjižnih, revialnih in audiovideo založb, koncertnih organizatorjev, filmskih in glasbenih producentov in distributerjev, socializacijskih, izobraževalnih, akcijskih in new age skupin, mirovnih gibanj in organizacij za zaščito človekovih pravic, kulturnih organizacij itd.;

gre nam za:

prostore za prodajo in izposajo knjig, revij, stripov, drugih grafičnih in audiovideo artiklov; izdelke industrijskega obrtnega oblikovanja, ki nastajajo v okviru Metelkove točirane produkcije in od drugod;

selektivnih in segregativnih učinkov, ki jih bodo imele raznoresorske visokodoneče enoumnosti v domestifikaciji in pacifikaciji tujkov v teksturi mesta. **Projekt Metelkova** je način, s katerim se lahko **alternativa**, izhajajoč iz (stare) izkušnje – **samoorganizacij(e)**, in starega problema – **prostora**, tako po obsegu kot po sestavi **na novo definira**.

Objekt, v nanosu na katerega se to lahko nemara pa tudi mora zgoditi – vojašnica na Metelkovi ulici, včasih imenovana tudi Belgijska kasarna –, ima hkrati s svojo prilehno, nadstropno in podstrešno prostorsko razsežnostjo tudi izjemno simbolno razsežnost: pomeni sicer majhen, a nujen prvi korak na poti k demilitarizaciji civilne družbe, korak, ki še ima pozitiven program in svoje nosilce.

Program konverzije vojašnice na Metelkovi iz vojaške v civilno službo izhaja iz realnih, do tega trenutka empirično ugotovljenih prostorskih potreb okoli štiridesetih samostojnih in/ali (para)institucionalno organiziranih skupin in dveh ducatov posameznikov, delujočih na različnih področjih množičnokulturnih in umetnostnih produkcij, manjšinskih in večinskih socializacijskih praks, gibanj in organizacij. Če se na prvi pogled zdi, da so potrebe po več kot 10.000 m površin približno štiristotih ljudi ogromne, pa že pogled od zunaj na stavbne razsežnosti avstrogrške velegradnje in pogled od znotraj na še ne zaključen spekter dejavnosti in številnost njihovih nosilcev pove, da gre za večkratno upravičeno zahtevo, da se mestna in republiška država, ki se razglasa za demokratično, tudi na simbolno, ne samo stavbno pravem kraju represivnega aparata države št. 1. sooči s svojimi zgodovinskimi in civilizacijsko-razvojnimi predpostavkami. Vztrajanje pri tej zahtevi pa pomeni na drugi strani tudi preizkus predpostavk in dometa projekta Metelkova in vanj vpletenih subjektov civilne družbe samih.

Za kaj nam torej gre?

Jre nam za

• dovolj veliko **koncertno/spektakelsko dvorano** (za pribl. 1000 obisk.), in klubski ambient (za pribl. 400 obisk.), v katerih bo nogoče redno izvajati določene, a dovolj širok spekter predvsem, ne izključno rockovskih koncertnih in drugih spektakelskih programov v obsegu in frekvenci, ki ustrežata realnim razmeram tem mestu, in na način, ki ustreza urbanim oblikam subjektivnosti, senzibilnosti in interakcije.

re nam za:

• **gledališko dvorano** (ca. 500 obisk.) ali dve (+ ca. 150 – 200 obisk.), v kateri bo mogoče alter gledališkim hišam in skupinam prizrjati svoje produkcije v skladu s profesionalnimi kriteriji gledališke in plesne dejavnosti, a onstran normative regulative, načlne za delo in komunikacijske obrazce v pretežni večini gledališč;

re nam za:

• manjšo **kinodvorano** (za pribl. 100 do 200 obisk.) za filmske in deo projekcije specializiranih filmskih ipd. programov in za kovne galerije, ki bodo omogočale hiter prenos likovnih objektov ateljejske produkcije v javnost in njihovo konfrontacijo z gostu-čimi programi;

e nam za:

• **prostore za okoli 100 (!!!) slikarskih, kiparskih, designerskih, nbientalnih, fotografskih, modnih itd. ateljev;**

e nam za:

• **prostore za likovno raziskovanje in projektiranje in kiparske faje;**

• **prostore za produkcijo in izvedbene priprave tj. vaje alter ipd. glasbenih, gledaliških in plesnih skupin po kriterijih vsake dejavnosti posebej; za prostore za video studio, tiskarne; foto-temnice;**

gre nam za:

• **prostore za bivanjske (stanovanjske) skupnosti**

• **Namesto nadaljnega nastevanja naj dodamo še periferne prostore, kot so skladišča, sanitarije, backstage, scene ateljeje in drugo, kar po naravi stvari sodi zraven.**

Vseka teh v prostor **Metelkove** projektiranih dejavnosti je **podpisana** s konkretnimi nosilci, katerih smeri nepopolno in gotovo še ne zaključeno, a že kar reprezentativno strukturo si lahko ogledate v nulti številki M-zina.

Jasno je, da **projekt Metelkova** z ugotavljanjem, sledenjem in zastopanjem povsem oprijemljivih (posamičnih, pragmatičnih in nereducibilnih) prostorskih potreb hkrati računa tudi s kvalitativno novimi elementi v programski in funkcionalni dispoziciji kompleksa **Metelkove: informacijsko-komunikacijski center** za potrebe neposrednih uporabnikov prostorov in dejavnosti in širše, **trgovina** s tehničnimi, orodnimi, materialnimi in drugimi sredstvi za kulturno, umetnostno produkcijo in druga področja dejavnosti; **tehnični servis**; cenovno neortodoksne prenočitvene; zmožljivosti tipa **youth-hostel** za obiskovalce in gostujoče izvajalce programa in podobno. To še nezaključeno množico pridobitev za celotni kulturni in civilnodružbeni prostor Ljubljane in Slovenije implicirajo možna, pa tudi nujna kooperacijska razmerja med na enem kraju zgoščenimi dejavnostmi.

Ta en kraj za nas seveda ni edini kraj; programski koncept projekta **Metelkove** ne izključuje pomena in obstoja drugih krajev, ki služijo pluralni strukturi mestnega in globalnega družbenega prostora. Naša ambicija ni zapiranje, getoizacija določenega segmenta civilne družbe v oazo uspavajoče varnosti, sredi ekspanzi-onističnih silnic kapitalskih, političnih in ideoloških fundamentalizmom podobnih moči, temveč odpiranje prostora zase in druge. V svet stopamo skozi Ljubljano tako, da bo svet stopil vanjo skozi **Metelkovo**. Z lokalno in globalno, mednarodno, podnarodno, prekonarodno in medmestno občevalno naravnostjo, z inkubacijo starih in novih nekonformnih in inovativnih socialnih, kulturnih, estetskih praks se bo Ljubljana, z njo pa tudi Slovenija, civilizirala.

Ze ta več kot bežen prelet vizije projekta **Metelkova**, ki jo zasledujemo iz žabje perspektive, daje slutiti, da z njegovo uresničitvijo mestni in globalni družbeni prostor Ljubljane jutri ne bo več tisto, kar je bil včeraj.

sedaj, me spominja na lepote operacije s presaditvijo kože, ki pa v resnici ne spremenijo resnične slike, kot da se je zamenjala zgolj politična govorica in so pasti ostale iste. Zato sem včasih malce zmeden. Zmeden nad tem, ker gre vse tako gladko in brez resničnega življenja, kot da vse skupaj premikajo prazni in zlagani ljudje, tisti pa, ki v sebi nosijo sok, ne morejo govoriti in samo nemo gledajo v simbole naše zlate demokracije. Punk se je boril proti starcem, ker je vedel, da so glavno breme mladih, to nasilje ni bilo, temveč zgolj želja, da bi se stvari očistile in razjasnile. Potem so malomeščani obračunali s temi vsiljivci, ki so klub temu načeli tedanji rdeči režim. Pozneje je oblast padla, toda ta nekakšna fundamentalna želja margine je ostala ista in nespremenjena tudi po pomladi. Obračuna nikoli ni bilo in tudi sedaj ga ne more biti, ker nebo ni več rdeče in delavcev ni več. Moj oče bo šel počasi v penzijo, tudi on je nekako postal žalosten, ker ne pozna boga, da bi ga potolažil. Eni so mu ga vzeli, drugi mu ga ne morejo dati, zato si ga bo poiskal sam. In kateri bo ta bog? Tega verjetno ne bo mogel nikoli povedati. Še vedno se spreham in pogledujem po novo obarvanih fasadah, ki Ljubljano delajo lepo; vse skupaj me spominja na škatle vžgalic. Nekaj v meni kljubuje in hoče ven, v prostranstva, ven iz te majhnosti, ki preti na vsakem koraku. Ura je že skoraj deset in z radia slišim novice o novi spravi. Kmalu bodo zaprte vse gostilne in ljudje se bodo oblekli v svoje pižame, da bi jutri lažje vstali v Evropo, ki je bila vedno tu. Do takrat moramo biti pridni in poslušni. Svet in Evropa nas opazuje kot črne račke, ki se niso rodili na pravem kraju zemljske oble. Jaz pa si zamišljam prostrane stepe in konje, ki dirjajo po njih. Ker je že pozno, bom moral sedaj končati s temle pismom iz pekla, ki je lahko zgolj prispodoba ali pa prava realnost. Za mlade v Ljubljani je v mnogih stvareh to še vedno realnost in dediščina, ki jim je ne more zanikati niti sveta demokracija.

P. S.

Na koncu pozdravljam vse marginalce, ki bodo razumeli takšne besede. Moral sem povedati. To je vse.

BODOČE LINIJE ADRIA AIRWAYS

BERLIN, BRUXELLES, KAIRO, MOSKVA

Nove možnosti za vaše cilje.

INFORMACIJE: ADRIA AIRWAYS, LJUBLJANA, KUZMIČEVA 7 - TEL.: (061) 318-944, GOSPOSVETSKA 6, TEL.: (061) 313-312, 321-667, TLX: 31795 ADAIR YU, FAX: 061/321-668 IN PRI VSEH POOBlašČENIH AGENCIJAH.

ADRIA

ADRIA AIRWAYS

Še nič določnega glede vojašnic v Ljubljani 2.4.-09-1956

JLA bo spoštovala dogovor

V potrditev zveznemu sekretariatu za ljudsko obrambo

Kdaj bo prišlo do prevzema nepremičnin JLA na posameznih lokacijah v Ljubljani in do gradnje novih za potrebe JLA na za to predvidenih lokacijah, ni mogoče napovedati. Stvari še niso prišle tako daleč, čeprav ne mirujejo. Dogovor o prostorskem urejanju lokacij JLA v Ljubljani je sestavljen (o tem smo že pisali), z njim pa opredeljeno, kako naj bi potekale nadaljnje aktivnosti in po kakšnih izhodiščih naj bi se ravnali.

Zanimalo nas je, ali je JLA napravila kak korak naprej in morda pripravila kako pogodbo za katero vojašnico s spiska ljubljanskih objektov in lokacij, s katerih se je pripravljena seliti drugam.

«Nobene konkretne rešitve ni, nič določnega o tem, kdaj in kako JLA bo spoštovala dogovor, sklenjen s skupščino mesta Ljubljana. Stvari so v strokovni obdelavi in želimo si, da bi jih čimprej rešili.» je odgovoril podpolkovnik Ilija Močkov iz poveljstva ljubljanskega korpusa in dodal še nekaj pojasnil. Pripravljajo strokovno gradivo o popolnem urejanju prostora JLA v Ljubljani. To bi lahko (za lažjo predstavbo) primerjali z urbanističnim načrtom mesta, ki ga je potrdila mestna skupščina, medtem ko bodo strokovno gradivo dali v potrditev zveznemu sekretariatu za ljudsko obrambo. Kajti nujna je tako uskladitev

prostorskih potreb JLA z urbanističnimi dokumenti Ljubljane kot z opredelitvami razvoja JLA, ki ga snujejo in poznajo na zvezni ravni. S tem se mora ujemati prostorsko urejanje lokacij JLA v Ljubljani.

«Šele ko bo strokovno gradivo uradno potrjeno, se bo mogoče pogovarjati o posameznih lokacijah in objektih ter določati pogoje zanje. Povsem jasno pa je, da nekaterih objektov v Ljubljani ne bomo potrebovali. Želimo doseči določeno centralizacijo in racionalizacijo dela. Pri tolikšni razpršenosti lokacij in objektov, ki so neprimerni ali dotrajani, delo ni racionalno.» je še dodal Ilija Močkov.

DARINKA KLADNIK

Namesto vojašnice kulturni center

Ob projektu za preureditev vojašnice na Metelkovi se je zbralo več kot štirideset skupin – Mesečnik M-zin

LJUBLJANA, 24. septembra – Vojašnica na Metelkovi ulici v Ljubljani naj bi prešla v roke civilistov. Postala naj bi neke vrste center za različno kulturno ter socializacijsko prakso kulturnih ustvarjalcev, gibanj in organizacij, ki v Ljubljani nimajo primernih prostorov za svoje dejavnosti. Ob projektu Metelkova je izšel tudi mesečnik M-zin (Metelkova magazin), v katerem se predstavlja več kot štirideset skupin in posameznikov.

Preureditev vojašnice za potrebe alternativne kulture, novih družbenih gibanj, bi pomenila, da bi Ljubljana dobila dovolj veliko koncertno, gledališko, plesno, kinematografsko dvorano, klubske in galerijske prostore, ateljeje, videostudio ter prostore za Radio Student, za produkcijsko delo raznih skupin, za prodajo in izposojajo knjig, za restavracijo z bio hrano, bivanjske prostore (Youth Hostel) itd. Pobudniki projekta Metelkova so se združili v iniciativno skupino Mreža, ki pa je odprta še za vse druge, ki ta projekt podpirajo.

O projektu Metelkova smo se pogovarjali z Bratkom Bibičem Faningerjem, enim izmed urednikov M-zina, ki je dejal, da gre pri projektu za srečno ujemanje dveh pobud, in sicer pobude za

demilitarizacijo Slovenije in pobude za ustanovitev Mreže, ki naj bi omogočila komuniciranje med tistim, čemur rečemo alternativna kultura, in širšim okoljem. Poudaril je, da naj bi se programi in dejavnosti do neke mere samofinancirali, vendar pričakujejo tudi razumevanje mestnih in republiških oblasti, ki naj bi za tako kulturno dejavnost namenile nekaj denarja.

Na zadnji strani M-zina je objavljen vprašalnik, s katerim se lahko zainteresirani vključijo v projekt Metelkova, lahko se tudi osebno oglasijo na Mestnem trgu 13 ali pa pokličejo na telefon (061) 224-666.

ZDENKO MATOZ

Spet jazzovski
ponedeljki v Turistu

Foto: JOŽE SUHODOLAN

Spominski center Janeza Janše

Alternativa hoče vojaško kasarno na Metelkovi

Avstro-ogrska kasarna na Metelkovi, kjer so bili med vojno zaprti mnogi Slovenci in v kateri je bila pred dvema letoma zaprta legendarna življenja slovenske pomladi, je letos poleti postala predmet pobude, ki naj bi Ljubljani prinesla pobude za potrebe alternativne kulture in naj bi z izselitvijo vojske pomenila prvi, simbolni korak na poti do demilitarizirane Ljubljane. Projekt Metelkova se je začel razvijati konec junja na pobudo SKUC-Foruma in Svera za kulturo mira in nenasilja. V mrežo je zdaj vključenih še več kot 40 skupin (socializacijske skupine, bendi, gledališča, slikarji, fotografi...), ki potrebujejo prostor za svoje delo. Mreža je pred kratkim izdala prvo številko publikacije MZIN, ki naj bi izhajala vsak mesec, od medijev pa v mreži kot član sodeluje tudi Radio Stu-

dent. Tako naj bi bila, kakor pravijo, zagotovljena medijska neodvisnost. Pavel Gantar nam je povedal, da bo kmalu izdelan in predstavljen elaborat, ki bo vseboval idejno utemeljitev ter programske vidike projekta, hkrati s prostorsko specifikacijo. Elaborat namerava predstaviti komisiji za mirno politiko pri skupščini Slovenije, kulturnemu in obrambnemu ministru ter mestnim oblastem. Strank v prvi fazi ne nameravajo vključevati, računajo pa na podporo liberalnega krila Demosa, ZSM, Liberalne stranke in socialistov, predvsem pa na podporo javnosti. Od oblasti se je na pobudo do zdaj odzval samo predsednik skupščine občine Ljubljana Center Brane Cvelbar, član SDZS, ki se je že dogovoril za sestanek z iniciativnim odborom, sam pa pravi: »Sem za to, da

grejo kasarno iz mesta. Z vojsko se nameravamo pogovarjati neposredno, ne prek republikanskih organov. Kasarne so tako ali tako že največ prazne in vojska s tem, da jih neče zapustiti, samo izsiljuje, hoče kar se da visoko oddelodnina. Sicer pa sem za to, da ta prostor zapolni mladina, sam na miselnost da pobuda, da v sklopi Metelkove poleg ustvarjalcev alternativne kulture dobijo prostor še mladinski hotel, naja banka in poslovni center s trgovinami.»

Na poveljstvu ljubljanskega korpusa smo se pogovorili s podpoveljnikom Ilijom Moškavcem, ki pravi, da je za te stvari seveda prostojen zvezni sekretariat za ljubško obrambo: »Kotiček mi je znano: o kasarni na Metelkovi navedeno govornik. Prelimniramo smo se z mestom Ljubljana, pogovarjali o Ser-terjevi kasarni za Beogradom, vendar do sponzurne ni prišlo. Telo je v današnji, treba bo najti sredstva za nov objekt, poleg tega pa je na Metelkovi sedež poveljstva ljubljanskega korpusa, to pa le bolj otežuje položaj.»

Vojska torej očitno še ne namerava zapustiti kasarne, ki ima 26.960 kvadratnih metrov pokrivanja površja, in tudi če jo bo, ni jasno, kdo bo naslednji uporabnik.

Janič Bever

● 9. IX. 1990

Vrnimo kasarne mestu

Kasarne v naših mestih. Sprejemali smo jih kot naravno dejstvo, kot nekaj, kar je tu že od nekdaj, ograjeno in zaprto pred oči javnosti. Kot prostor, ki za meštane pravzaprav ni obstajal. Vseke bele lise na urbanističnih načrtih. Ti pa tam, je bil moški del prebivalstva prisiljen vstopiti v te ograjene prostore, ker so ga v to prišla posebej pripravljena pisma z navdanimi grožnjami, kaj se jim ugne zgoditi, če se vsilom na vojaške obveznosti ne bodo odzvali.

V političnem in kulturnem smislu so se Ljubljanci vojašnic začeli zavedati v znamenitem dogajanju, ki ga bo zgodovina poimenovala Proces proti četverici. Sprehajanja žensk pred vojašnico na Metelkovi ulici in ljudskega »obleganja Roške« z današnjega zornega kota ni mogoče tolmačiti samo kot proteste zoper »pupke vojaških oblasti proti »četverici«, temveč je šlo za nekaj, kar je mnogo več od tega: ljudje so se pričeli zavedati ljivosti teh prostorov v mestu. Kaj počnejo ti ljudje, ki upravljajo in nadzorujejo te prostore in zakaj prav na teh lokacijah? Vojašnice skupaj z njihovimi prebivalci postajajo v mestu odveč.

Projekt Metelkova je prvi kulturno politični, nemara celo bolj kulturno-družbeni projekt, ki ga označuje organizirano prizadevanje večjega števila organizacij, društev, skupin in posameznikov raznovrstnih (alter)kulturnih in socializacijskih usmeritev, ki si je zadal nalogo, da iz vojašnice na Metelkovi ulici v Ljubljani naredi družbeni in družabnostni center, nekakšno središče in prostor, ki bo ustvarjal in izžareval raznovrstnost ljubljanske urbane kulture. Na prvi pogled se zdi, da gre samo za reševanje običajnih -prostorskih problemov«, s katerimi se že dolga leta ukvarjajo razna družbena gibanja, kulturne in umeniške skupine, slikarji, gledališča in plesne skupine, mirovniki, Skuc-Forum itd. Čeprav je za pridobivanje prostora za tovrstne dejavnosti, ki so v minulem desetletju Ljubljani visnile nežno pečati, odločilna razsežnost Projekta Metelkova, pa vendarle sam projekt bistveno presega »zadovoljevanje zgolj prostorskih potreb« in v življenju mesta vnaša nekatere simbolne razsežnosti, ki jih velja posebej poudariti.

Projekt Metelkova najprej meri na demilitarizacijo Ljubljane in Slovenije nasploh. Demilitarizacija vključuje tudi konverzijo vojaških institucij, naprav, prostorov, industrije in njenih organizacijskih in finančnih potencialov za civilne namene in potrebe. Simbolna razsežnost projekta je prav v tem, da bi enega od vojaških objektov v mestu Ljubljana dodeliti prav za istic dejavnosti, ki so v preteklih letih nosile težo boja proti militarizaciji družbe. Ni potrebno posebej poudarjati, da je bil projekt militarizacije družbe, to je organizacije celokupnega družbenega življenja po vzoru vojaškega reda, še znanji obupni poskus, da bi rešili propad socialističnega družbenega sistema v tej državi.

Seveda pa demilitarizacija meri dlje kot samo na odstranitev kasarn iz mesta. Ne gre za to, da bi eno vojsko, ki bo odšla, zamenjala

druga, naša, slovenska, ki mora obstajati samo zato, da bi sami sebi in drugim dokazovali attribute nacionalne in državne samostojnosti in suverenosti. Slovenija kot majhna država bo lahko obstajala – in ni nobenega dvoma, da ne bi mogla obstajati – le če se bo oprla na ustvarjalne, in ne destruktivne sile. Svoje samostojnosti pač ne bo mogla utemeljevati na grožnjah z orožjem. Primer Kuvajta je več kot prepričljiv: država bo obstajala, ker so se subjekti mednarodnega prava odločili, da ne

bodo dovolili, da »vetja riba bar tako požre manjšo ribo«. Če bi Kuvajt računal samo na lastno orožje, ne bi imel »nikakršne močivosti. Zato je prizadevanje za samostojnost in suverenost Slovenije nujno in neogledljivo povezano z mednarodnim prizadevanjem za demilitarizirano območje v tem regionalnem evropskem prostoru. Projekt Metelkova je majhen korak tudi v tej smeri.

Njegova druga pomembna simbolna razsežnost je v tem, da oživlja eno od najpomemb-

nejših prvih alter- in subkulturnih gibanj v Ljubljani, to je boj za javne prostore v mestu. V prvi številki MZINA, časopisa, ki bo javnosti informiral o Projektu Metelkova, nisimo zastonj zapisali, da je bila »zgodovina bojev za demokracijo tudi zgodovina bojev za prostor«. Bojev za to, kdo in kako si bo prisvojil določene prostore v mestu v simbolnem in socialnem pomenu; kdo jim bo visnil smisel in pomen«. Politično-ideološko in policijsko zatiranje alterkulture scene se v glavnem ni

dogajalo čisto neposredno kot zapiranje in prepovedovanje posameznih ideološko in politično spornih gibanj in skupin, pač pa posredno s čisto tehničnimi ukrepi, ki naj pripadnike alterscene izženijo iz prostorov, ki so jih »zasedli« (lokali, trgi...) ali pa naj jim preprečijo dostope do takšnih prostorov z različnimi sanitarnimi, tehničnimi prepovedmi (zapiranje klubov, prenove lokalov). Zgradba na Kersnikovi ulici 4 je tipični rezultat takšnih prizadevanj: alterkulturne institucije, ki do-

mujejo v njej, so skupaj z znamenitim lokalom K4 nameščene v enem iz za potrebe ljubljanske alterscene neustreznem prostoru. Mestu je vurno pred »kvarnim delovanjem čudnih ljudi«, zato pa protestirajo okoljski stanovci. S Projektom Metelkova nametavani prebini nasilno izolacija na eni lokaciji v mestu in ustvarili nekakšno nehierarhično povezanost različnih točk oziroma prostorov, ki naj bi omogočali izvajanje različnih projektov: umeniških in kulturnih dejavnosti in sploh ustvarjanje urbane kulture.

Marsikdo, ki je vpeljan v teorije o alterkulturi in malo manj v njene probleme, se ugne uprtaši, ali niso snovalci Projekta Metelkova v nazprotju s samim seboj? Ali težnja, da bi se alterscena (tu pustimo ob strani dejstvo, da vsi, ki so vključeni v omenjen projekti ne spadajo v altersceno) nekje udomačila in naselila, ne pomeni tudi njenega konca. Ali ni alterscena »alter« prav zato, ker je ves čas v gibanju, na poti in brez doma, na robu med preživetjem in zagonom – ali ni prav to tisto, kar jo dela privlačno, namreč neizmerena inventivnost »ustvariti nekaj iz nič«? Ta nekoliko romantični in idealizirani pogled na altersceno zaenkratja nekatere okoljske in dejstva, med katerimi je na prvem mestu potrebno omeniti, da je del njene sicer raznovrstne kulturne produkcije že zdavnaj preseljen okvire ljubljanske in preostalega amaterskega in meri v ostrje kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem, dosraga mednarodna priznanja, nikoli pa ne bo postal nacionalna kultura v državnopravnem pomenu. Odsotnost primernih javnih prostorov pomeni manjše možnosti za razvijanje različnih estetskih praks med »odfenalce«, to je gledalce, poslušalce. Neprimerni prostori zvišujejo stroške koncertov, gledaliških in plesnih predstov, ter omejujejo umeniško in kulturno ustvarjalnost. In končno, kolikoli pobud in ustvarjalnih potencialov – ne samo na področju kulture – je cvrtih prav zato, ker nimajo osnovnih možnosti za začetno delovanje. Projekt Metelkova je tudi projekti inkubatorja za nove dejavnosti od kulture, socializacijskih dejavnosti do proizvodnje in poslovnosti.

Trejo razsežnost Projekta Metelkova se nanaša na urbanizem in urbano kulturo v mestu. Uvodoma smo že omenili, da vojaški objekti predstavljajo belo liso v mestnih načrtih. Ko bodo padle ograje vojašnic, bomo mesto brali in razumeli drugače kot doslej. Kar nocojkrat bomo odkrili nove poti, bližnjice in prostore, ke, dolge ograje že v Huchcockovih filmih delujejo kot zapore prostora in mesta, na katerih preži nevarnost. Teh nevarnosti in neraciionalnosti v organizaciji mestnega prostora se bomo znebili. Demilitarizacija Ljubljane pomeni tudi to, da bomo lažje rešili marsikatero prostorske in urbanistične zagate, saj bomo na centralnih mestnih površinah za Bežigradom in v centru mesta pridobili nove površine za stanovanjanje in poslovne dejavnosti. Mesto se bo »reorganiziralo navznoter«, ne pa kot doslej brezglavo široko navzven.

Zato je Projekt Metelkova družbeni, demilitarizacijski, kulturni, politični in urbanistični projekt. Je projekti za obnovo Ljubljane.

Foto: Ino Zmudič

Najprej je treba ugotoviti pravno plat zemljišč

Lastništvo vojaških objektov

Dokumentacija bo na razpolago prihodnji teden

Ker je od podpisa »dogovora o prostorskem urejanju lokacij JLA v Ljubljani« minilo že nekaj mesecev, smo povprašali ali so se zadeve že kaj premaknile. Je pripravljena kaka pogodba za posamezne vojaške objekte, shema selitve vojske iz nekaterih kasarn v središča mesta?

Izhodišče za sklepanje medsebojnih podob bo, kot piše v dogovoru, ugotovljeno pravno lastništvo zemljišč in

nicu ob Roški, vojaške objekte ob Povčevici (nasproti tovarni Pletenina), za Dom JLA na Tegu OF ter vojašnico Ljube Srečerja ob Topniški. To so prva objekti, ki jih je posebna skupina (pod vodstvom inž. Franca Uleša) vzela »pod drobno gled«, namereva pa izdelati

genero lastništva še za druge vojaške lokacije in objekte v Ljubljani. Bistvo je v tem, da ugotovi lastništvo za območja, ki jih ima JLA zdaj in območja, na katera bi se selila pri čemer je treba računati tudi na vračanje zemljišč bivšim lastnikom, kar zadeve nekoliko oteži.

Vsa dokumentacija s popisom kvadraturne zemljišč in objektov in genero lastništva za omenjenih šest lokacij bo na razpolago v prihodnjem tednu. Kmalu zatem načrtujejo predstavniki Ljubljane sestank s podpisniki dogovora iz JLA.

Sialitlje izvršnega sveta skupštine mesta Ljubljane je, da bi mesto moralo kar največ

izpraznjenih vojaških objektov

nameniti družbenim dejavnostim, kamor sodi tudi pobuda alternative za kasarno na Metelkovi (o kateri smo že poročali).

Vedeti pa je treba, »je dodal arb. Marjan Bečan, »da brez sredstev ne bo šlo, tako za nadomestna zemljišča kot nadomestne objekte. Mesto denarja nima, zato naj bi iz tega, kar bo na posamezni lokaciji, nekaj povleklo. Financiranje celotnega projekta namereva izpeljati iz novih dejavnosti, pri čemer bo družbena dejavnost dobila svoje. Vse skupaj pa traja čas. Napovedi, da se bo vojska selila iz katere od ljubljanskih vojašnic prav kmalu, so nerealne. Dogovori se niso tako daleč, o posameznih objektih in pogojih JLA se še nismo menili, imamo pa že precej pripravljene gradiva za te razgovore.«

DARINKA KLADNIK

»Računamo na selitev«

Objektov po področjih zemljišč, knjige in cenvne objektov in zemljišč, ki jih opravi skupna komisija. Glede na to se je dela lotila posebna skupina za tako imenovano mestno lastnino, ki jo je ustanovil izvršni svet. Ta bo predložila genero lastništva objektov in zemljišč za šest lokacij, ki jih v središču Ljubljane zaseda JLA. Genera lastništva je nujno potrebna za nadaljnje dogovarjanje, ni pa tako enostavno preiti do nje oziroma ugotoviti vse o lastnikih.

»Razvoj lastništva sega pri nekaterih vojašnicah in drugih vojaških objektih v Ljubljani v prejšnje stoletje, lastnikov je bilo več, prenos pa ponekod opravljen z darilnimi pogodbami,« je pojasnil arb. Marjan Bečan, sekretar mestnega sekretariata za urbanizem.

Gre za naslednje lokacije: za Mladiko ob Prešernovi, za vojašnico na Metelkovi, za vojaš-

niško pri Duplešah, ugotoviti se verjame, kaj so se vseučili in kaj viali, tako da so stivan malce zastale. Zdaj so spet aktualne. Globalni načrti o prostorskem urejanju obstajajo, za nekaj vojašnic v Ljubljani se namrečno ve, kakšna usoda jih čaka – v doplednem času jih namenovano izprazniti. Zelnmo skoncentrirati svoje dejavnosti in racionalizirati delo,« je odvrnil general Marjan Vidmar, načelnik štaba ljubljanskega korpusa.

Omenil je, katere od vojašnic bi lahko prišle prve na vrsto za izpraznitev. O selitvi iz Srečerjeve so se pogovarjali že pred nekaj leti, ko so nastajali načrti za šintev, Titove ceste, zato je tudi niso več vzdrževali, le toliko, da deluje. V poštev bi prišli vojaški objekti na Kodeljevem, ob Ljubljanci, četudi je tam nova pekarna. Tudi kasarna ob Roški je predvidena za popolno izpraznitev, ker so stavbe stare, dostajane in nefunkcionalne. Bolj na koncu tega seznama se pojavlja kasarna na Metelkovi. Ni pa rečeno, da bi se ne selili iz nje takoj, če bi dobili v zameno nadomestne objekte. Predvideno je bilo, da se bo vojska iz Metelkove selila na Dimčevce, kjer je že izgrajenih nekaj vojaških objektov, a je za ostale načrte zamarkalo denarja. Tam zdaj zevala velika jama. Tja bi lahko prenesli del dejavnosti. Izpraznitev teh starih vojašnic je povezana z novogradnjami vreditvami in v veliki meri odvisna od zainteresiranih mesta.

»Pripravljenost, da se čimprej dogovorimo okrog tega, je v JLA velika, mi računamo na to selitev,« je še dejal general Marjan Vidmar.

O selitvi se bodo pogovarjali predstavniki petega vojaškega območja in mesta

NEVNİK, 26.11.76

Selitev vojske na obrobje Ljubljane

Projekt selitve vojašnic je mnogo več kot zgolj prostorsko vprašanje

Medtem ko smo le pred leti vojsko in vojašnice v Ljubljani pojmovali kot neko naravno dano, na katero se ne da vplivati (z izjemo nekaterih lokacij, za oddajo katerih se je zavzemala armada sama), postaja razgovor o selitvi vojske na obrobje mesta danes vse bolj realen. Pravi selitev vojske z osrednjih mestnih lokacij in četrti, kakšne naj bi bila po selitvi namembnost teh mestnih četrti, so bili ovdajša tema Dnevnikove okrogle mize. Ob tem smo nekoliko potisnili ob strani aktualne politične dogodke, ki lahko bistveno vplivajo tudi na ta vprašanja.

S selitvijo na obrobje mesta bo vojska zapustila šestnajst objektov oziroma lokacij. Skladno pa lahko izvirna pripomba, da bo vojska mesta prodala objekta, ki so pravzaprav lasti mesta. Zato je mestni izvršni svet sestavil skupino, ki naj bi pri-

lokacijo vojašnice Ljuba Serčerja. Na enem od sestankov z mestom smo nato ponovno sklenili, da bodo tekli pogovori med mestom in vojsko.

In kaj bo zahtevala vojska za objekte, ki jih namerava zapusti-

ti potreb vojske na določenem prostoru. V sedanjih situaciji je ocenjeno, da je dovolj, da sta na območju republike Slovenije dva korpusa skupaj z določenimi garnizijami. Te kapacitete naj bi zadostale za opravljanje naloge - zaščite integritete Jugoslavije in Slovenije. V sklop obrambe Jugoslavije in Slovenije sodi tudi obramba in borba v mestu. Obstaja posebna veja vojaške znanosti, ki govori o borbi v mestu, okoli mesta in za mesto. Ta tudi okvirno določa, koliko vojakov je za to naloge potrebnih.

smo prča v primeru Kartonažne tovarne. Ta nas je presenetila s selitvijo, sedaj pa čepetamo, ko čakamo na odločitev o tem, čemu naj služi ta objekt v prihodnje. Pri Metelkovi vojašnici maršala Tita, Ljuba Serčerja pa ne gre samo za posamezne zgradbe. To so po obsegu cele mestne četrti in za njihov namen moramo vedeti vnaprej. Edino območje, katerega razvoj je že določen, je Kodeljevo. Zataknilo pa se je pri denarju.

Zato je nujno, da vzporedno z oblikovanjem strategije pre-

Na okrogli mizi so sodelovali:

Polkovnik Milan Akcentijević, komandant obrambe mesta Ljubljana in poveljnik garnizije, Branko Cvečlar, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana-Center, Pavle Gantar - SKUC Forum, Mreža za Metelkovo, Dušan Hvala, sekretar za urbanizem, član izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana-Center, Marko Hren - Gibanje za kulturo miru in nenasilja, Peter Jamnikar, podpredsednik izvršnega sveta Skupščine občine Ljubljane in predsednik IO Zelenih Slovenije, general Marjan Vidmar, načelnik štaba ljubljanskega korpusa, Momir Vukčević, arhitekt, strokovna služba JLA.

lahko kvečjemu obesil na steno in gledal. Bilo je povsem irealno, kajti vojska in vojašnice so veljale kot neka naravna dano in o teh objektih ni bilo mogoče razmišljati kot o sestavnem delu mestnega življenja.

Razgovor o teh bitih lisah torej - koščno - postaja mogoč. Ali ima mesto že kakšne načrte, kdo naj bi dobil prostor v izpraznjenih objektih oziroma lokacijah? Menja se obstajajo različni predlogi?

JAMNIKAR: To so vsi glavni neuradni predlogi. Dogovor v okviru mesta je, da bodo imele prednost družbene dejavnosti (kultura, izobraževanje) in da damo poudarek tistim vsebinam, ki so bile doslej zastopovane.

mreža za Metelkovo. Ta projekt pa je general Tominc iznesel na pričetku, polkovnik Akcentijević pa - že pred kakšnim tednom - izboljšanje.

AKCENTIJEVIĆ: Takrat je bilo to res moje mnenje. Meni sem tudi, da je to zadnji objekt, ki naj bi ga izpraznili. Danes lahko sam svojo izjavo popravim - vrstni red selitve ne bo določala armada temveč mesto. Če bo naprej zgrajena stavba za komando, bomo pač najprej izpraznili Metelkovo.

VIDMAR: Projekt Metelkova nas je nekoliko presenetil. O njem smo brali v medijih ne da bi o tem prej kaj slišali. Tako smo dobili vtis, kot da že pripravljamo kovčke. Zato je bilo naše mnenje, da je ta projekt izsiljevanje, posvsem normalna reakcija.

Milan Akcentijević

Branko Cvečlar

Pavle Gantar

Dušan Hvala

pravi nezgo lastništva objektov in zemljišč. Kakšne so ugotovitve te skupine?

JAMNIKAR: Študija je končana in lastništvo je sedaj ugotovljeno, tako da bomo ukrepali v skladu s temu ugotovljenimi. Bistvena odločitev, ki smo jo dosegli v zadnjih pogovorih z vojsko pa je, da bo mesto Ljubljana tisto, ki se bo o omenjenih lokacijah pogovarjalo s petim vojaškim območjem v Zagrebu, ne pa posameznega podjetja, ki so zainteresirana za določen objekt. Sicer pa vojska za posamezne lokacije ne zahteva denarja, ampak želi, da mesto Ljubljana zagotovi nadomestne objekte na obrobju mesta.

Ce je torej v študiji ugotovljeno, da je lastnik določenega objekta mesto Ljubljana, potem bo ta objekt po selitvi pripadal mestu in ga ne boste ponovno kupovali?

JAMNIKAR: Do ponovnega nakupa vsekakor ne bo prišlo.

VIDMAR: Vojska se številčno zmanjšuje in želeli bi racionalizirati naše bivanje in poslovanje. Imamo veliko lokacij, ki so neracionalne, stare objekte, katerih strošek vzdrževanja je ogromen. Zato že dalj časa razmišljamo, da bi se posodobili – že kakšnih deset let ponujamo vojašnico Ljuba Serčerja. Še bolj pa je problem neracionalnosti postal prečeh po selitvi povejšava ljubljanske armade v Zagreb, saj so posamezne vojašnice na pol prazne. Zato bi se želeli preseliti na štiri lokacije: v Šenvid, ob Dimičevi cesti, v Polje in v kompleks vojaške bolnice v Mostah. O vseh drugih objektih se lahko dogovarjamo. Obstajali so posamezni poskusi, da bi prodali posamezne objekte posameznim delovnim organizacijam. Kasneje smo se z bivšim izvršnim svetom mesta Ljubljane dogovorili, naj bi bilo partner v pogovornem mestu. Sli pa naj bi v kompleksno zamenjavo. Po volitvah so ti pogovori zopet zaradi Lesnina se, na primer, zanima za lokacijo na Parmovi. SCT za

VIDMAR: Za zdaj mi ne bene vojašnice še ne moremo zapustiti, saj je to nujno povezano z izgradnjo določenih kapacitet na novi lokaciji, ki pa bodo vsekakor manjše od sedanjih. Dinamika in način tega preseljevanja pa bo potekalo v skladu s pogajanj 5. vojaške območja z mestom Ljubljana.

GANTAR: Tu se pojavlja nek racionalni konflikt. Jasno je, da bo vojska poskušala pogniti iz teh premetistev največ, kar se bo dalo, prav tako tudi mesto. In tu bo na neki točki upajmo možen razumen kompromis. Veseli nas, da je prišlo do določenih premikov znotraj vojske, ki vodijo k zmanjševanju števila oboroženih pripadnikov. Zato – v perspektivi vsak vojak manj v Ljubljani, bolje je za Ljubljano – podpiramo tudi te prostorske transformacije. Pomembno ob teh selitvah pa je, da vsaj osrednje lokacije, na katerih so sedaj vojaški objekti, ne bodo prepuščeni neki stihiji v smislu: kdor prej pride oziroma ima več denarja... ta pač dobi te prostore. Projekt preselitve vojašnic je mnogo več kot prostorska premetistev. Je priložnost, da se rekonstruirajo podoba mesta, da se mesto zopet odpre in prepuusti mestnemu življenju. Pri tem skušamo mi iz mreže za Metelkovo aktivno sodelovati.

ANSENTJEVIČ: Menim, da je racionalizacija tako za vojsko kot za mesto enako pomembna, zato se mi zdi res čudno, da Ljubljana še vedno čaka.

HREN: Vedno, ko govorimo o vojski in mestu dobimo občutek, da so vojaški objekti in vojaške kapacitete nekaj, kar pač je, zato ker je in tako pač je. Ali obstajajo kakšne ocene, kaj vojska za svojo funkcijo, ki jo v mestu opravlja – torej za obrambo mesta – sploh potrebuje? Imam namreč občutek, da bi bilo vojsko s čisto vojaškega vidika mogoče brez škode odpraviti.

ANSENTJEVIČ: Na osnovi posebnih kazalcev je izdelana vojaška ocena številčnih

VELBAR: Govorimo, da vojska že desetletje ponuja določene objekte, pa ni bilo nikarkoli zanimanja. Kdo je torej kriv za to, da stvari niso stekle? Zanima pa me tudi, kaj vojska meni o projektu Ljubljana – odprto mesto, torej o projektu Ljubljane brez vojske s posebnim statusom v okviru Združenih narodov?

VUKČEVIČ: Pred približno desetimi leti so se stvari zatakile predvsem zaradi denarja. Vojska je namreč imela tedaj bistveno večje potrebe, kot jih

Marko Hren

ima sedaj in bi bila nadomestna gradnja tedaj precej dražja. No, nekatere stvari so vendarle stekle: mesto je torej dobilo lokacijo za stanovanjsko gradnjo v Fužinah, mi pa objekt v Šenvidu.

VIDMAR: V zvezi z vprašanjem Ljubljana odprto mesto pa moram reči, da o tem odloča politika, družba, ne pa vojska.

Enako torej velja tudi za odločitev o projektu Slovenija – odprta dežela?

VIDMAR: Vsekakor. **HVALA:** Vsi mestni načrti, ki jih imamo, registrirajo mestne četrti, v katerih so vojašnice, kot bele lise. To so stvari, ki jih v prostorskih planih nismo smeli opredeliti. Če se bo torej vojska preselila na rob mesta, je treba takoj pristopiti k spremeni in dopolnitvi našega dolgoročnega plana, da se nam ne bo zgodilo to, čemur

meščanja vojaških dejavnosti proučujemo v okviru sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana tudi možnosti in pogoje za vključitev opuščanih območij v mestno tkivo. Te mestne četrti naj ne bodo več bele lise, temveč naj nam bodo omogočeno, da razmišljamo o njihovi usodi v prihodnje. Če pa naj to pojmujemo, mora biti ta prostor tudi dostopen. Vojska mora biti toliko odprta, da to dopusti.

VUKČEVIČ: Že najmanj deset let usklajujemo vse naše

Peter Jamnikar

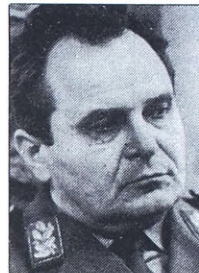
plane z razvojem mesta na vseh ravneh. Vse naše prostorske karte so uradno dostavljene občinam prek sekretariata za ljudsko obrambo. Tako je bil torej naš plan vseskozi usklajevan s planom mesta.

AKSENTJEVIČ: Vse mestne strokovne službe in komiteji so bili seznanjeni, o katerih lokacijah se lahko pogovarjamo, oziroma katere smo pripravljeno oddati. Te lokacije so sicer v planih narisane kot bele lise, ampak nikomur ni bilo prepovedano razmišljati, da bi recimo katera od teh belih lis lahko bila uporabna za tak ali drugačen objekt. Vojska ni kriva, če je vladalo stališče, da se o tem ne sme razmišljati.

GANTAR: Ne gre za to, da bi bilo prepovedano razmišljati o tem prostoru. Vsak je lahko narisal svoje želje, fantazije... Toda to je bilo nekaj, kar bi

GANTAR: Najprej potrebujemo mestni plan – strategijo mestnega razvoja. To pa mora biti narejeno čim hitreje in boljše, da utegeto to biti zavora za relativno hitro in organizirano prehajanje teh prostorov v civilne roke.

VELBAR: Prelomni dan bo torej, ko bo mesto dalo nalog Zavodu za prostorsko in urbanistično načrtovanje, naj naredi prostorske plane. Ob tem, seveda, da vojska privoli, da se to naredi. S tem dnevom namreč lahko resno računamo na te prostore. Potem pa je stvar investitorja in vojske in

Marjan Vidmar

investitorja in mesta, da se dogovarjajo o potrebnih sredstvih.

AKSENTJEVIČ: Še vedno ne morem razumeti, kako to, da ne morete dobiti osnovnih podatkov (ki jih celo že imate), kaj je na primer v prostorih Serčerjeve vojašnice. Tu vse potrebne podatke res lahko posredujemo.

HVALA: Danes že in vaše današnje navedbe navdajajo z optimizmom. Ko pristopamo k izdelavi novega mestnega načrta, se torej lahko tega dela lotimo drugače kot že pri generalnem planu urbanističnega razvoja Ljubljane v začetku šestdesetih let, ko je bilo treba začrtati okvirček za liso brez opredeljene namena.

Eden od projektov, ki je bistveno prispeval k hitrejšemu postopku pogovorov o preselitvi vojašnic na obrobje je projekt

GANTAR: Naš partner – italologu o Metelkovi bo mestni ne vojska. Sicer pa pomeni projekt Metelkova v nekem smislu tudi vzpostavitev mreže kulturnih in drugih dejavnosti v mestu, ki bodo to mesto naredili bolj življenjsko, bolj sociabilno. Zato bi bilo zelo napačno, če bi vojaške strukture gledale na to mrežo kot na ljudi, ki črtijo vsakrno uniformo.

JAMNIKAR: Ljubljanski izvršni svet želi v mesto vnesti neke kulturne vsebine. Z naše strani se bomo potrudili, da se

Momir Vukčević

bodo te pobude, ki pomenijo popestritev in bogatitev mestnega življenja, uresničile.

HREN: Naši sogovorniki v projektu Metelkova so občina, mesto in republika, zato tudi nismo stopili v stik z vojaškimi starešinami. Želimo pa, da bi že sedaj sodelovali v zaplnitvi teh – na pol izpraznjenih vojaških objektov. Naj se v mestu čuti, da te lokacije začinjajo živeti na drugačen način. Prva želja, ki jo imamo je, da bi na Metelkovi pripravili naše plenarno zasedanje. To bi na ljudi nedvomno naredilo velik vtis in podkrepilo dobro voljo izraženo za to okroglo mizo.

Prilpavila:
META ROGLIČ

Vojna za Metelkovo

Projekt Metelkova je še vedno v pripravljalni fazi in pravega odgovora očitno še nekaj časa ne bo. Ali bo na cesti vojska ali pa še naprej alternativa, še nihče zagotovo ne ve. Odgovori so še naprej polovični.

Kako sveže in vzpodbudne so besede novega direktorja umetniškega programa v CD Marka Crnkoviča: »Cankarjev dom je že prej potreboval nasprotni pol in prav Metelkova bi to lahko bila.«

Ob teh besedah pa je mučna resnica, da se je Cankarjev dom že nekoč zgodil, za razliko od Metelkove, ki je še v pripravljalni fazi in kulturo proizvajajo zgolj izven trdnih institucionalnih zaslobo. Iz tega sledi, da je projekt še vedno na cesti, tako kot je bila na cesti vsa subkulturalna in alternativna scena še predno je obstajal CD in ideja o Metelkovi. Na tem mestu je zanimivo slišati mnenje Igorja Vidmarja, enega tistih, ki je alternativno sledil in sooblikoval od njenih začetkov: »Kot politično-družbeni projekt, ki aplicira reafirmacijo civilnodružbenih impulzov, kot tudi akterjev osemdesetih let, je lahko takšen projekt povsem koristen. Kot opazovalec s strani pa imam večših občutek, da gre za svojevredno instrumentaliziranje s tistim, čemur se reče alternativna kultura.« Sploh je izraz alter-

nativa pri nas v zadnjem času zamenjal že toliko položajev in bil že tolikokrat okorišan, da je vsako deklariranje pod tem označevalcem postalo skrajno obskurno in perverzno; vse tisto, kar izpade iz aktualnih družbenosocialnih norm, avtomatično pride pod alternativno. Vse to pa se seveda ne tiče projekta Metelkova, ki v svoji ideji demilitarizacije in mirovne kulture deluje na več drugih ravneh. O tem je spregovoril eden od pomembnejših soudeležencev v projektu Pavle Gantar: »Sama ideja Metelkove ni nikakršna marginalna zadeva in posega celo v jedro mesta, predstavniki teh gibanj so vendar-

le udeleženi v določenih institucijah, tudi v strankah. Tudi scena je sedaj drugačna; ni več mogoče reči: politika na eni strani in marginalci na drugi. Skratka nimamo se za nobene marginalce, gradimo pa na tradiciji alter scene, tudi zaradi vedenja, da politika ne more vsega sama pokonzumirati.« Ni težko uganiti, da je prav Metelkova tista, ki naj bi konzumirala ostalo, med to ostalo pa spadajo tudi posamezni umetniki in umetniške skupine. Po besedah Saše Gardiča likovna akademija proizvajata umetnike in jih meče naravnost na cesto. Znotraj bišče alternative se je rodila tudi slikarska skupina Veš slikar svoj dolg, ki ima o stvareh svoje mnenje: »Pomembno bi bilo, da se formacija, ki nastaja okrog mreže Metelkova ne dojame kot nekakšna homogena enota, ampak da se razume kot heterogena zadeva. Alternativci morajo tudi znotraj samih sebe spoznati in dovoliti alternativo; če se že grejo marginalce, naj upoltevajo tudi marginalce med sabo in naj ne delajo iz vsega neko enoto zadeva.« Kljub vsem tem različnim stališčem je treba poudariti, da na splošno vlada velika naklonjenost temu projektu in da je v svojem bistvu pozitiven. Za konec pa je treba omeniti tudi besede gospoda Strgarja, ki je povedal, da je dajati izjave o Metelkovi neodgovorno, saj se vse skupaj lele ima razplesti. Koliko časa bo vse skupaj še trajalo, pa verjetno ne ve nihče, ker je rešitev zadeve odvisna od mnogih dejavnikov. Upamo sramo, da bo Cankarjev dom dobil svojo mlajšo sestro.

V soboto 22. decembra, na dan JLA toraj in dan pred plebiscitom, bo v stavbi Filozofske fakultete ustanovna skupščina MREŽE ZA METELKOVO, ki je bila doslej neformalno združenje vseh, ki so zainteresirani za prostore vojašnice na Metelkovi ulici. Odslej bo to uradni predstavnik, ki se bo pogajal z vojsko in mestnimi strukturami. Nova duša, ki jo bomo vdihnili skupaj v Strgarjev vrtiček, bo tako navdušila množice, celo zasvojila morda, da se bodo okoli četrte ure trumoma začele valiti proti Filozofski fakulteti. Tam bodo priča enkratnemu dogodku - rojstvu MREŽE ZA METELKOVO. Prebrati pa bo mogoče tudi novi M-zin. Po uradnem delu Plenuma se bomo vsi skupaj premaknili v trnovski Prešernov dom, kjer bo zabava ob glasbi.

Esad Babčič

DELCO, 24. 12. 1990

Ustanovitev društva Mreža za Metelkovo

■ LJUBLJANA, 23. decembra
- V soboto, 22. decembra, je bila na Filozofski fakulteti ustanovna skupščina društva Mreža za Metelkovo. Predsednik Društva je Marko Hren, predsednik izvršilnega odbora pa je Bratko Bibič. Društvo, v katerem je več kot sedemdeset kulturnih, družbenih skupin in gibanj, so ustanovili zato, da se bodo pogovarjali za vselitev v za zdaj še vojaške objekte v Ljubljani in jih napolnili z drugačnimi vsebinami. Z. M.

DELCO, 26. 12. 1990

Vojašnica na Metelkovi lahko postane središče kulture

● Če bodo skupine v društvu Mreža za Metelkovo dobile vojašnico na Metelkovi ali katero drugo, se bo utesnjen sen mnogih kulturnih delavcev, alternativne in etablibrane kulture, družbenih skupin in gibanj. S tem bi se prenehalo odtrgajanje kulture na družbeno obrobje, kak je z »relativnim uspehom« delala prejšnja oblast z represijo in zadržanja z določeno mero ignorance.

Pred več kot desetimi leti sta bila punk gibanje in kasneje alternativna kultura tista dejavnika, ki sta najbolj učinkovito začela najedati ideološki monopol komunistične partije. Njim so se kmalu pridružila nova družbena gibanja, ki jih takratna oblast ni znala in hotela sprejeti medse. Vsi oporečniki skupaj niso imeli tolikšne moči, kot glasbeno-socialno gibanje tihadine. Vendar je tista mladina odrasla in prišla je nova. Nekateri med njimi so postali mednarodno uspešni umetniki, bolj priznani v tujini kot v domačih logih. Nekateri so postali del zdajšnje oblasti.

Pogosto iztrgajanje alternativne scene na mestno in družbeno obrobje je na eni strani povzročilo nekakšen razpad te scene, po drugi strani pa stopnjevalo prizadevanja tistih, ki so vztrajali na lastni kulturni izraznosti in življenjskih nazorih. Cel spekter ljudi in skupin različnih družbenih slojev je prikrajšan v svojem ustvarjanju. Na mnogih predplebiscitnih zborih so se politiki pridušali na kulturo, ki (naj bi bila) je del naše slovenske duše. Ne smemo pozabiti, da je ravno alternativna kultura oziroma kultura, ki prihaja iz obrobja, tisto gonilo, ki občasno požene svežo kri etablibrane kulture po žilah in sčasoma postane konstitutivni del priznane kulture.

Ljubljana ima možnost in priložnost, da si v središču mesta postavi oazo kulturnega in družbenega dogajanja in ustvarjanja. Mestne in občinske strukture sicer kažejo simpatije do projekta Metelkova. Vendar bodo morale storiti več kot to, saj imajo škarje in platno v svojih rokah. Šele potem se bo lahko mesto vpisalo na evropski zemljevid kulturnih dogajanj.

ZDENKO MATOZ